

napraforgó

Hétfő	Kalendárium, A hét témája, Lakberendezés
Kedd	Gyógy-ír
Szerda	Légy-ott
Csütörtök	Bizalmasan
Péntek	Délmadár
Szombat	Szieszta

Évszázados fogyókúrán az alföldi városok

Az alföldi városok a legnagyobb vesztesei az utolsó 100 év gazdasági és társadalmi változásainak. Hódmezővásárhely például 1910-ben még az ötödik legnépesebb város volt Magyarországon, mára azonban a toplista 21. helyére szorult vissza. Az ok az, hogy a fejlettebb, iparosodottabb városokba vándoroltak el az emberek. Ennek a folyamatnak nem mond ellent, hogy Szeged gyarapodott, mint általában az ország nagyvárosai: a 100 évvel ezelőtti 118 ezresből mára 170 ezres – hazai léptékben – „metropolisszá” nőtte ki magát.

CSONGRÁD MEGYE FEKETE KLÁRA

Meghökkenítő adatsorokat kapunk, ha azt vizsgáljuk, hogyan változott az alföldi városok lélekszáma, és hogyan alakult népesség szerinti rangsoruk az elmúlt 100 esztendőben. Az derül ki, hogy

szett”. Ugyanakkor Vásárhely közigazgatási területe csaknem akkora, mint Budapesté – mint ahogy azt többször megírtuk lapunkban. A főváros 52 ezer 516 hektár kiterjedésű, Vásárhely pedig alig kisebb: 48 ezer 798 hektár a területe.

Nem Vásárhely az egyetlen

Szeged ma a 4. legnagyobb lélekszámú város... FOTÓ: KARNOK CSABA

ra 102 ezer lakost számlál, a száz éve még csak 31 ezres Szombathelyen ma csaknem 80 ezren élnek.

A magyarországi méretekhez, tendenciákhoz képest robbanásszerű a népesség növekedése 1921 óta a Trianon után elcsatolt területeken: Pószony, Marosvásárhely, Újvidék, Arad, Temesvár lélekszáma most a négy-ötösröze az 1910-es népességnek. Például Aradon 100 éve mintegy 63 ezren, ma 167 ezren, Temesváron egy évszázada 72 ezren, ma 312 ezren élnek.

SZEGED A 4. LEGNAGYOBBI MAGYAR „METROPOLISZ”

Szeged népessége gyarapodik, közelíti a 170 ezres lé-

Budapest után. Debrecen (206 ezres város) és Miskolc (2009-ben már meghaladta a 170 ezret a lakosok száma) beelőzött.

A szegedi adatsorból készült táblázatunkban jól látszanak a 100 esztendő töréspontjai: a vesztes első világháború és a második világháború után a legjelentősebb a csökkenés népességben, a 2001-es fogyásra azonban nehéz magyarázatot találni.

ERŐSZAKKAL SEM FEJLŐDTEK

Mit mondanak a kutatók? Az alföldi városok népesség-számában bekövetkezett veszteségét egyértelműen két okra vezetik vissza. Az egyik oldalon azzal, hogy Trianon után a keleti, alföldi területekhez közel eső részeket csatolták el, megtört a korábban kialakult logisztikai egység a termelésben, a kereskedelemben.

Olyan város jelentősége is eltörpült például, mint a Békés megyei Szarvasé, ahol a Magyar Királyság mértani középpontját jelölték ki 1880-ban. Ennek az országkő-

zéppontnak ma is látható emlékműve is van, egy szélmalom. *Hódsági Tamás*, a Békés Megyei Kereskedelmi és Iparkamara elnöke elmondta, a megye gazdasága mára sereghajtó lett az országban, mivel a térség a periferiára szorult.

Vásárhelyi csökkenés. Hódmezővásárhelyen a 19. század közepétől nőtt rohamosan a lakosság száma: 1857-ben 42 ezer 501 lakosa volt, de 1880-ra már 52 ezer 424 lelket számláltak. Ennek hátterében valószínűleg az is állt, hogy 1873-ban törvényhatósági joggal ruházták fel a települést. A századfordulón a lakosságszám már túllépte a 60 ezret, és 1910-ben elérte a csúcst, a 62 ezer 445-öt. Majd kezdetét vette az azóta is tartó csökkenés. 1930-ra 60 ezer 342 lakos maradt a városban, jelenleg pedig 47 ezer 258-an élnek Vásárhelyen. A folyamatos csökkenés legfőbb oka a mezőgazdaság modernizációját követő elvándorlás, kisebb részben a külterületi lakott helyek önálló településsé válása: Mártély, Kardoskút és Székkutas ugyanis valaha Vásárhelyhez tartozott.

A megyéből máig tart az elvándorlás az iparosodott, elsősorban nyugatabbra lévő városok felé.

Abonyiné Palotás Jolán szegedi területfejlesztő közgazdász, egyetemi docens azzal kapcsolatban, miért veszítettek jelentőségükből az utolsó 60-65 évben az alföldi városok, kifejtette: kívül estek

...száz éve pedig a második volt.

azon az „energiatengelyen”, amelyre a szocializmusban évtizedek fejlődését meghatározó döntéseket fűztek fel. Ezek a Dunántúli-középhegységtől az Északi-középhegységig húzódó szentelepek voltak, valamint a főváros. Az al-

feldi emberek, miután a megélhetésüket nem találták meg helyben, elvándoroltak. A politika gyógyírként a 60-as évektől határozatokkal kezdett erőszakos iparosításba, de ez nem állította meg a népvándorlást. A rendszerváltás után pedig a térség amúgy sem jelentős ipara is összeesett.

Temesváron száz éve 72 ezren, ma 312 ezren élnek. FOTÓ: KARNOK CSABA

1910-ben az alföldi városokban élők száma magasabb volt, mint a dunántúliaké.

ELVESZETT CSONGRÁD MEGYEIEK

Hódmezővásárhely 100 évvel ezelőtti lakossága szerint felállított listán az 5. helyet foglalta el, ma viszont meg kell elégednie a 21. helyvel. 1910-ben még több mint 62 ezren vallották magukat vásárhelyinek, ma már csak 47 ezren élnek a megyei jogú városban, időközben ugyanis a népesség egynegyede „elve-

vesztes, az alföldi városok általában rosszul kerültek ki az eltelt évszázad történéseiből. De még közülük is kiugró méretekben csökkent a Csongrád megyei települések népessége. Szentes lakossága az egyhatodát veszítette el, 33,5 ezerre csökkent a város lélekszáma, Makó lakóinak egyharmadával lett kisebb, a közel 35 ezer helyett 2010-ben már csak 24,4 ezren élnek a hagyományosban.

Ezzel szemben a Dunántúlon az 1910-ben mindössze 36,6 ezres Székesfehérvár má-

lekszámot, az 1910-es 118 ezerről nőtt ekkorára. A fejlődés nem volt töretlen: három olyan fordulópontot is mutat táblázatunk, amikor megtört a növekedés, és megfordult a tendencia. Veszíteni azonban Tisza-parti városunk is veszített, mégpedig helyezéséből: a 100 évvel ezelőtti lakosságszám ugyanis akkor elegendő volt ahhoz, hogy Szeged az ország második legnagyobb települése legyen, most viszont a közel 170 ezres lélekszám csak a 4. helyhez elég

SZEGED ÉS MÁS VÁROSOK népességének alakulása

